

# Op naar Rome voor TOGETHER!

door Fokke Wouda

**“Ga zo door, kom op!”** moedigde Paus Franciscus ons vurig aan tijdens de voorbereidende ontmoeting in Rome afgelopen maart, waar ik namens de vereniging bij was. Vertegenwoordigers van verschillende kerken, bewegingen en christelijke organisaties waren bijeen om plannen uit te werken voor TOGETHER en werden verrast met een audiëntie met de paus. Eenmaal terug had het team van vrijwilligers die aansporing nauwelijks nodig, maar die was natuurlijk alsnog erg bemoedigend!

Het afgelopen halfjaar stond bijna exclusief in het teken van TOGETHER en dat is terug te zien in deze *Overeen*. Bij het verschijnen van dit nummer staan we op het punt om eindelijk af te reizen naar Rome, met een breed samengestelde groep van ruim veertig jonge christenen uit veel verschillende kerken. Met veel plezier kunnen we alvast iets laten zien van de vruchten die het initiatief van Broeder

Alois van Taizé en Paus Franciscus al hebben voortgebracht. Zo leest u uitgebreid over het enthousiasme dat de Oud-Katholieke Kerk aan de dag legt voor deze uitnodiging van de paus, ziet u iets van de eerste ontmoetingen die we hebben gehad en vertelt bestuurslid van de vereniging pastor Martin Los over de samenhang tussen oecumene en synodaliteit zoals hij die in het proces tot nu toe ervaren heeft.

## Frisse energie

Het project heeft een hele frisse energie losgemaakt. Op het bureau hebben onze secretaresse Mirella en ik het project met dankbaarheid aangepakt, in goede samenwerking met het bestuur. Het bood ons de kans om samen nieuwe dingen te leren en op elkaar ingespeeld te raken. We konden als vereniging in contact komen met een hele nieuwe groep organisaties en mensen van veel verschillende



Een aantal vroeg ingeschreven reisgenoten voor de reis naar Rome ontmoette elkaar in Utrecht.  
Foto: Lars König/Elyseüs Photography.

kerkelijke achtergronden, contacten die hopelijk bijdragen aan het oecumenisch klimaat hier in onze eigen context. De leden van het projectteam, vrijwilligers uit verschillende andere kerken, brachten ook veel energie in die broodnodig was om alle voorbereidingen goed te doen. Veel reden om dankbaar te zijn, en dan moet de reis zelf nog beginnen! We zullen natuurlijk via de verschillende kanalen verslag doen van onze reis. De projectsite [www.oecumene.nl/together](http://www.oecumene.nl/together) is daarbij het belangrijkste, maar ook op Facebook en Instagram zijn we actief. We hopen natuurlijk dat deze reis niet alleen ons als vereniging een impuls geeft, maar dat juist ook de deelnemende jongeren geprikkeld worden om zich samen sterk te maken voor de eenheid onder de christenen. De indrukken die zij in Rome gaan opdoen kunnen daarbij van grote waarde zijn: zij zien het wereldchristendom, ervaren de kerk die de eigen denominatie overstijgt en ondervinden gastvrijheid van christenen in Rome. We verblijven namelijk in gastgezinnen in een plaatselijke parochie en maken zo kennis met het geloofsleven in Rome. Zo samen op reis zijn is een intensieve ervaring die zij mee terugnemen naar Nederland.

### Inspiratie

De voorlopige opbrengsten van het synodale proces moedigen ook aan om verder te gaan. Uit de documenten en besprekingen op de verschillende niveaus spreekt een verlangen naar een verdieping van oecumenische relaties. En in de voorbereidingen hebben we zelf geprobeerd door een proces van ontmoeting en luisteren door te maken. Door als projectteam bij elkaar op bezoek te gaan en tijdens de mooie dagen die we hebben gehad met deelnemers en geïnteresseerden. De Taizéviering in een stampvolle Sint-Gertrudiskathedraal, gevuld met mensen van alle leeftijden, was een hartverwarmende ervaring. Er broeit en bruist iets. We staan te popelen om te ontdekken wat dat precies is. In elk geval leest u op de volgende pagina's al iets van onze ervaringen en reflecties. Tijdens de jaarvergadering op 3 november in Oss zullen we meer laten zien van onze belevenissen. Naast een inhoudelijke lezing willen we dan uitgebreid verslag doen van onze reis. Komt u ook?

### Nieuwe perspectieven

Dit jaar hebben we voortgebouwd op het vele goede dat in de afgelopen jaren in de vereniging is ontwikkeld. Tegelijkertijd hebben we door mijn

inwerkperiode en door TOGETHER ook een pas op de plaats moeten maken (en deze tussenkop is met een knipoog: ons blad *Perspectief* heeft op een laag pitje gestaan om andere dingen mogelijk te maken). Het is ook een periode van vooruitkijken geweest, op de korte termijn naar TOGETHER, op de lange termijn naar nieuwe manieren om als vereniging samen te werken aan onze opdracht binnen de kerk. Het project heeft daarin als kapstok gefungeerd om qua communicatie, financiering, samenwerking met vrijwilligers en een veranderde dynamiek tussen bestuur en bureau stappen te maken. Een roerige periode, maar wel één die perspectief biedt voor de toekomst. Een toekomst waarin we ook de deelnemers aan TOGETHER verder hopen te betrekken bij de oecumene in Nederland. Zo zullen we kijken hoe we van hun ervaringen kunnen leren en hoe we vanuit de vragen die bij hen leven kunnen werken aan het aanbod dat de vereniging ontwikkeld de komende jaren. Met andere woorden: het avondgebed op het Sint-Pietersplein is een eindpunt van een intensief projectjaar, maar net zo goed een ijkpunt op de doorgaande weg naar de eenheid van christenen in Nederland.



*Coördinator van de vereniging Fokke Wouda met Broeder Alois op een nog leeg Sint-Pietersplein. De prior van Taizé opperde bij de start van het synodale proces in 2021 dat het mooi zou zijn als christenen uit alle kerken de synode zouden begeleiden met gebed. Na verkenningen en meerdere bijeenkomsten met Vaticaanse dicasteries, andere kerken en bewegingen binnen de kerk kondigde Paus Franciscus TOGETHER op 15 januari 2023 aan. Begin september draagt de Rooms-katholieke Broeder Alois zijn verantwoordelijkheden over aan de Anglicaan Broeder Matthew, die de voorbereidingen voor TOGETHER leidt.*



# Oecumenisch **samen optrekken** langs de synodale weg

door *Martin Los*

Het synodaal proces en de oecumene hebben alles met elkaar te maken. Weliswaar is dit wereldwijde luisterexperiment in Rome gestart op initiatief van paus Franciscus, maar het is van meet af aan niet bedoeld als een volstrekt interne rooms-katholieke aangelegenheid. In de instructies voor de methode van het Synodaal Proces worden de deelnemers expliciet uitgenodigd om ook de christenen uit anderen kerken erbij te betrekken. De werkdocumenten maken duidelijk dat dit niet een gebaar van welwillendheid is in een sfeer van vrijblijvendheid. Het is gefundeerd in de oecumenische grondnotie dat alle gedoopten behoren tot de ene Kerk van Jezus Christus en dat zij allen medeverantwoordelijk (*co-responsible*) zijn voor de verkondiging van de Blijde Boodschap.

## Het synodale proces in Nederland

Oecumene is trouwens ook één van de tien thema's waaruit de bisschoppenconferenties konden kiezen om de gesprekken in hun regio enigszins te concentreren. Onze Nederlandse bisschoppen kozen tijdens de diocesane fase voor de onderwerpen: vieren; medeverantwoordelijkheid voor de missie; dialoog in Kerk en samenleving. Uiteraard kwam oecumene wel

overal ter sprake zoals blijkt uit het verslag van de Nationale synthese waar het geschaard werd onder dialoog in Kerk en samenleving. Zelf heb ik het voorrecht gehad om op verschillende niveaus deel te nemen aan het synodale proces. In alle fasen stond luisteren naar de ander zonder interrupties of debat voorop. Dit leidde ertoe dat elk onderwerp ter sprake kon komen. Het luisteren doorliep drie geestelijke ruimtes:

wat verwondert je in de kerk en wat maakt je blij of bedroefd; waar voel je spanning zowel positief of negatief; wat heeft prioriteit en vraagt om oplossing of bekering? Iedere bijeenkomst in elke fase werd ingeleid door het gebed om de Heilige Geest *Adsumus Sancte Spiritus* (Wij zijn aanwezig, Heilige Geest). Het gebed waarmee indertijd steeds de zittingen van het Tweede Vaticaans Concilie geopend werden. En ook de



*Pastor Martin Los geanimeerd in gesprek tijdens een voorbereidingsbijeenkomst op 25 juni 2023. Het was waardevol om hem als gedelegeerde voor oecumene in het Aartsbisdom Utrecht en bestuurslid van de vereniging in contact te brengen met de jongeren die meegaan naar Rome. Foto: Lars König/Elyseüs Photography.*



Gezamenlijke maaltijd tijdens de voorbereidingsbijeenkomst. Foto: Lars König/Elyseüs Photography.

luisterrondes binnen het synodale proces zelf werden steeds afgewisseld met momenten van stilte of muziek.

Op het parochiële niveau was ik te gast in de Paus Johannes XXIII parochie waar ik priester-assistent vrijwilliger ben. Oecumene bleek hier vooral ook praktisch: hoe kunnen we in deze tijd van secularisatie en krimp van de kerken elkaar als christenen ondersteunen en plaatselijke geloofsgemeenschappen vitaal houden. Op diocesane niveau ontving de staf van het aartsbisdom Utrecht mij als gedelegeerde om mij de gelegenheid te geven te reflecteren over de drie door haar gekozen thema's. Ik kreeg ruim de gelegenheid om de medeverantwoordelijkheid van alle gedoopten te benadrukken, ook in oecumenisch verband. De kerk is geen eenzijdige top-down structuur. Als bisschoppelijk gedelegeerd voor oecumene maak ik deel uit van het FUGO, regelmatige ontmoeting van ambtelijke vertegenwoordigers van de kerken in het gebied van het aartsbisdom (Flevoland, Utrecht, Gelderland en Overijssel). De deelnemers stemden ermee in een bijeenkomst te houden in het kader en met de methode van het synodale proces. Algemeen werd bewondering uitgesproken voor het synodale proces.

### Via Praag naar Rome

Tot mijn verrassing nodigde kardinaal Eijk mij eind januari 2023 uit om deel

te nemen aan de continentale fase van het synodale proces in Praag in februari. "U hoeft niet helemaal af te reizen naar Tsjechië" sprak de bisschop met een glimlach. "De Europese fase is hybride van opzet. Vier afgevaardigden uit ons land nemen in Praag deel aan de bijeenkomst, en verder zeven personen, elk vanuit een van de Nederlandse bisdommen die via een Zoom-verbinding aanwezig zijn." Zo zat ik vier dagen gekluisterd aan mijn laptop om de plenaire bijeenkomsten te volgen met onder andere de eerste morgen een inspirerende inleiding door Tomáš Halík, en de volgende dagen de bijdragen aan het luisterexperiment van de afgevaardigden van de Europese diocesen. De deelnemers thuis namen ook deel van de luistersessies door Zoom-verbindingen. Daarvan werd ook steeds op het grote scherm in de zaal verslag gedaan tijdens de plenaire bijeenkomsten. Het was ontroerend, vond ik, om zo samen te zijn en te luisteren naar deelnemers van Ierland tot Litouwen en van Frankrijk tot Oekraïne. *Ver groot de ruimte van uw tent* (Jesaja 54:2) heette het werkdocument van de continentale fase. Wat een uitnodigende banner!

In alle bijeenkomsten kwam dus de oecumene thematisch aan de orde, maar ze kreeg ook gestalte door actieve deelname uit verschillende kerken en bewegingen. Aan de vooravond van de slotbijeenkomst in Praag werd het

avondgebed verzorgd door de broeders van de oecumenische broederschap van Taizé met als voorganger de prior Broeder Alois die zo hun betrokkenheid bij het synodale proces toonden. Achteraf kunnen we dit gebaar zien als een verwijzing naar het avondgebed dat op de laatste dag van september op het Sint-Pietersplein in Rome zal plaatsvinden aan de vooravond van de laatste fase van het synodale proces in aanwezigheid van paus Franciscus en vele andere deelnemers. TOGETHER, heet deze manifestatie, die vooral bedoeld is voor de jongere generatie om de urgentie te ervaren en te benadrukken dat samen geloven onontbeerlijk is, te beginnen met luisteren naar elkaar, vooral ook naar de jongeren die de toekomst zijn. Vanuit ons land gaat ook een groep jongeren naar dit evenement van de hoop die in hen leeft. Ik proefde hun enthousiasme bij één van de voorbereidingsbijeenkomsten bij de oecumenische woongemeenschap Ki Tov in Utrecht. Wat zou het mooi zijn als ook in Nederland, dat bij het ontwaken van de oecumenische beweging tachtig jaar geleden vooroefde, de geest van de oecumene nieuw leven zou worden ingeblazen door de jeugd van nu. Ook in de Katholieke Vereniging voor Oecumene. Een nieuwe fase lijkt begonnen: TOGETHER. Krijg de smaak te pakken. Het synodale proces is hiermee niet afgelopen. Het is pas begonnen!



# Overweging: de Vader en de eenheid

door Lianne en Ramon

Lianne droeg het afgelopen jaar op inspirerende wijze bij aan het projectteam dat TOGETHER voorbereidde. Ramon is coördinator missionaire parochie in Wijchen. Hij reist ook mee naar Rome. Beiden reflecteren ze op de relatie tussen oecumene en het geloof in God als Vader, aansluitend bij het thema van komende Willibrordzondag.



**Lianne:** In onze projectgroep vind ik het mooi om te zien hoe we in achtergronden verschillen, maar in God en in ons gezamenlijke doel zijn verbonden. Zo zijn er rooms-oud-katholieke, protestantse en evangelicale christenen bij betrokken. Zelf zit ik sinds jaren bij een evangelische gemeente in Gelderland. We proberen de Bijbel op een eigentijdse manier te behandelen en uit te dragen, maar met behoud van de boodschap(pen). Onze waarden zijn leren, liefhebben en dienen en vanuit hier ontstaan mooie activiteiten. We beogen eenheid in de hoofdzaken, mogelijke verscheidenheid in de bijzaken en liefde in alles. En: soms ga ik ook naar de Katholieke Kerk, omdat ik de missen bijzonder vind om bij te wonen. Waar ik door mijn evangelische gemeente dagelijks wil groeien in geloof en in relatie tot God, ervaar ik hier juist het mysterie van het geloof. Alle elementen van de mis hebben een betekenis en traditie die diep geworteld zijn in het geloof. Het is verwonderlijk en maakt mij nederig en dankbaar.

Het thema van Willibrordzondag, "Hebben wij niet allen één Vader?" sluit naadloos aan bij TOGETHER. De meesten van ons kennen de dingen die onze stromingen scheiden.

Maar wat ik mooi vind wanneer ik kerken bezoek, is dat de basis bijna altijd hetzelfde is: de elementen van de geloofsbelijdenis. We zijn verbonden door de kern van ons geloof. En dat we op verschillende manieren ons geloof belijden of ervaren, vind ik juist verrijkend. Ik leer er graag van. Binnen onze projectgroep hebben we dit (oecumenische) proces in het klein doorlopen. Een voorbeeld is dat we bij elkaars kerken vergaderde en er een rondleiding kregen over wie de kerk is en wat ze doen. En het mooie? Overal waren we onder de indruk van de doordachtzaamheid, betrokkenheid en de initiatieven om onze Heer, die we allen kennen, te dienen en te eren!

**Ramon:** Nogal snel zeggen wij kerkelijke mensen in een seculiere context: "ik ben gelovig" Maar wat houdt dat dan in om 'gelovig' te zijn? In veel gevallen gaat het om een relatie, maar een relatie met wie dan? Alleen in de Bijbel al zijn er tientallen verschillende en diverse Godsbeelden, allemaal mogen ze er zijn en gaat het over diezelfde Ene God. Ik hoorde een keer het verhaal over een vrouw die God voor haar zag als een moeder. Want vroeger toen ze klein was en thuiskwam van school zat haar moeder op haar te wachten met thee en koekjes en bood altijd een luisterend oor. Het beeld van een geduldige God, die voor je klaarstaat, je verzorgt en luistert naar je noden en ervaringen. Een prachtig beeld, dat voor mij voor een deel ook herkenbaar is.

Ik persoonlijk vind het soms lastig om God in woorden te vatten. Ik wil God niet platslaan of het beeld creëren dat je God wel 'in je broekzak hebt zitten,' bovendien is die relatie



met God er één van diepe intimiteit. Weliswaar gaat het om één God, maar wel één die zich naar mijn ervaring in de relatie met ieder mens anders openbaart en verschillend wordt gezien. Alleen al binnen de Rooms-Katholieke kerk is er een waaier aan Godsbeelden, laat staan in de brede gemeenschap van alle christenen. Ik heb de diepe hoop dat er binnen die diversiteit gelegenheden zijn waarbij we samen op weg gaan en ons vrij voelen om die diepe Godservaring met elkaar te delen en te beluisteren. Mijn ervaring is dat we juist in die verbondenheid van eenheid in diversiteit dichterbij elkaar en tot God kunnen komen. Tenslotte is het uiteindelijk die ene Vader, of voor sommigen ook Moeder, van ons allen.

Foto's: Lars König/Elyseüs Photography.



# TOGETHER voorbereiden: synodaliteit en oecumene in uitvoering

door Fokke Wouda

**Mgr. Bernd Wallet is vanaf het prille begin betrokken geweest bij TOGETHER. Hij is bovendien uitgenodigd om samen met Paus Franciscus het avondgebed in Rome te leiden als één van de prominente leiders in het christendom. Als oud-katholiek aartsbisschop van Utrecht is hij namelijk ook *primus inter pares* van de Unie van Utrecht, een wereldwijd netwerk van oud-katholieke kerken. Samen met jongerenpastor Thelma Schoon (zij is inmiddels tot diaken gewijd in zijn kerk) heeft hij geholpen om TOGETHER vorm te geven. Thelma heeft met veel enthousiasme geholpen om onze Nederlandse reis te organiseren. Wat drijft hen?**

## **Julie zijn al vanaf het begin betrokken en bovendien heel enthousiast. Waarom?**

**Mgr. Wallet:** Broeder Alois sprak tijdens de Assemblee van de Wereldraad van Kerken in Karlsruhe over ‘het vergeten contingent van de jongeren’ in de oecumene. We hebben met veel moeite een dooperkenning bereikt, wat nog een hele papierwinkel was, maar waarbij jongeren ervan uitgaan: “die doop, dat is toch één?”

Kort daarna kwam de uitnodiging vanuit Taizé. Broeder Sebastiaan heeft ons opgezocht en vertelde over de nog vage plannen om ‘iets te gaan doen rond de synode.’ Veel was nog onzeker: wat het zou worden, of het überhaupt door zou gaan. Ik vond het spannend om daar aan mee te doen, maar ook heel inspirerend om daar in te stappen en ik heb Thelma gevraagd mee te gaan en er ook per week een aantal uren in te steken. We zijn samen naar Taizé gegaan om mee te denken over wat uiteindelijk TOGETHER zou worden.

**Thelma:** In het begin dacht ik wel: “wat is dit voor evenement?” Ik was ook niet zo op de hoogte van het synodale proces. Voor mij kwamen wel verschillende aspecten bij elkaar: oecumene en dan juist in combinatie met jongeren. Dus ook het luisteren naar mensen buiten jouw grenzen vanuit het besef dat je ten diepste bij elkaar hoort vind ik heel erg belangrijk! Ook om dat juist onder jongeren te actualiseren. Oecumene is misschien niet het meest hippe onderwerp onder jongeren, dus ik zag het echt als een kans! Ik merkte al echt bij die ontmoetin-

gen in Taizé dat het ging vonken, dat mensen er enthousiast van worden, ook de jongeren die je er over spreekt. Er is wel zo iets van: “hé, dit is een momentum.” Het leeft dus wel, zeker ook met het oog op wat er in de wereld allemaal aan de hand is. Ik vind het mooi dat dát ook steeds door Taizé genoemd wordt. Daarin wordt de noodzaak om naar elkaar te luisteren ook duidelijk.



**“Ik zie dit als een handreiking van de Rooms-katholieke kerk en ga daar graag op in! Ik ben benieuwd waar die ons brengt in de komende tijd.”**

## **U kreeg een bijzondere uitnodiging uit het Vaticaan, wat stond daar in?**

**Mgr. Wallet:** Ik kreeg een mooie brief van kardinaal Koch, prefect van de Dicasterie voor de Eenheid van de Christenen, waarin hij mij namens de paus uitnodigde om als één van twaalfkerkleiders aanwezig te zijn bij TOGETHER om zo duidelijk en zichtbaar te maken dat dit gedragen wordt door de breedte van de oecumenische beweging. Ik vind dat heel waardevol. Eenheid en synodaliteit gaan hand in hand, zoals ook het rapport voor de continentale fase stelde. Als oud-katholiek moet ik zeggen dat dit juist hét onderwerp is waardoor wij dit jaar precies driehonderd jaar geleden de eenheid met Rome verloren. We zijn door schade en schande, vallen en opstaan, chaos en nieuw gevonden orde, al driehonderd jaar met synodaal kerkzijn onderweg.

Wat ik in het synodaal proces nu mis is de verkiezing van de eigen lokale bisschop. Dat is een model van de vroege kerk, dat ik ook nu zou willen inbrengen als belangrijk element van synodaliteit. Daarnaast zit er in de uitwisseling veel wat wij van elkaar kunnen leren. Er zijn mooie conferenties geweest in Rome om naar elkaar te luisteren. Daar heeft ook de oud-katholieke bisschop Dick Schoon aan bijgedragen, tot verrassing van sommigen gebruikmakend van katholieke bronnen. En veel van wat synodaliteit is staat al in het kerkrecht: in zekere zin is het geen revolutie wat er nu gebeurt. Het is een herontdekking van de eigen bronnen, van wat er al is.

Daar kun je op een nieuwe manier mee omgaan. (Lachend:) Tegelijkertijd, als je dat doet, dan ontstaat er enige mate van chaos, die zul je voor lief moeten nemen. Erop vertrouwend dat de Heilige Geest altijd bij machte is om uit chaos een goede toekomst te creëren.

### Wat heeft je getroffen in de voorbereidingen voor TOGETHER?

**Thelma:** Ik vind de voorbereidingen heel prettig en inspirerend. Je brengt synodaliteit namelijk ook al meteen in de praktijk door samen op te trekken. Ik ervaar een groot gevoel van respect naar elkaar. We leren elkaar persoonlijk beter kennen, maar ook elkaars achtergrond en traditie. We hebben ook met elkaar gebeden. Dat vind ik belangrijk, juist omdat we organiseren om samen naar een gebed te gaan. Het Taizégebed hier in Utrecht was ook erg mooi!

**Mgr. Wallet:** Wat ik zo mooi vond tijdens de voorbereidingsbijeenkomst in Taizé, is dat de documenten van de synode als lectio divina werden gelezen. Dat voorkomt een valkuil van synodaliteit, namelijk dat het een soort parlementair gebeuren wordt. Het is zoveel rijker, als je samen biddend luistert naar de Geest en naar elkaar. Vanaf het begin heb ik gehoopt dat het synodale proces méér zou zijn dan democratie, waarin iedereen zijn zegje kan doen.

### Heb je verwachtingen voor wat dit kan betekenen voor de oecumene wereldwijd?

**Mgr. Wallet:** Ik hoop heel erg op een nieuwe lente die voorbij de huidige oecumenische beweging weer jongeren erbij betreft en waarbij de grenzen kijkt die nu voor lief worden genomen. We zitten in een fase van gegroeide erkenning en beleefdheid, maar eigenlijk zijn we al verder. In een gesecculariseerd Europa wordt de kerk van buitenaf al als één gezien, namelijk als 'het christendom waar ik niet bij hoor.' Dat biedt ook kansen: we zijn in de marge beland. Dat is een gezonde plek, ook alle Evangelieverhalen spelen zich af in de marge. Dat is ook waar God wonderen doet. Dus ik hoop dat we daarin nieuwe hoop vinden en ook dat we een stap verder durven zetten. Het is denk ik

gewoon niet de bedoeling dat we in verschillende kerkgenootschappen zitten. Een eenheidstraditie heeft nooit bestaan, maar we moeten wel naar elkaar toe groeien voorbij de confessionele grenzen.

**Thelma:** Dat merk je ook wel bij de jongeren die wij gesproken hebben: waarom zijn die grenzen er eigenlijk? Dat speelt toch wel: we zijn toch allemaal christen?

**Mgr. Wallet:** En als evangelisatie een topprioriteit is in de Rooms-katholieke kerk en andere kerken, dan zou je dat eigenlijk samen moeten doen. We kunnen elkaar daarin veel bieden, terwijl we nu vooral bezig zijn met het in stand houden van het eigen kerkgenootschap. Een evenement als TOGETHER kan ons weer tot de kern brengen. En dan het is niet zo erg dat die jongeren de vraag naar structurele eenheid niet stellen. Wij als kerkleiders moeten dat wel steeds doen, het behoort juist tot onze taak. De eenheid moet niet een soort 'extra charisma' zijn, maar behoort tot het



**“In de breedte, met andere jongeren ervaren dat je deelt van de kerk, daar kijk ik naar uit!”**

hart van wie we zijn.

### Is dat je hoop ook voor de impact die TOGETHER kan hebben in Nederland?

**Thelma:** Ik hoop wel dat TOGETHER een kans kan zijn voor die jongeren die zichzelf christelijk noemen en bij een kerk zijn aangesloten, maar hun plek binnen de kerk nog zoeken. Bij TOGETHER heb je ook het gevoel dat je samen christen bent, in welke kerk je ook zit. Je ziet ook dat jongeren daar wel naar zoeken, naar de verbinding met andere christenen. Ik hoop dat dat ook helpt de binding met de kerk te versterken. Gewoon door het samen op reis zijn, het samen uitwisselen, het samen vormgeven van wat het betekent om deel te zijn van een kerk. Van die wereldwijde kerk, de traditie.

**Mgr. Wallet:** Inderdaad, de wereldkerk komt hierdoor ook dichterbij. Dat is natuurlijk spannend, de verhouding tussen lokale kerk en wereldkerk. Juist daarom vinden wij het ook heel boeiend om te zien waar het synodale proces op wereldniveau op uitkomt. En kleiner hebben we hier in Utrecht bij een pioniersplek afgelopen jaren ook gemerkt dat jongeren het fijn vonden dat dat een gezamenlijk project van verschillende kerken was. Dat geeft ruimte en ik denk dat dat heel belangrijk is.

**Thelma:** Die ruimte is belangrijk. En ook het gevoel dat je kerk daarin ondersteunt en niet alleen de grenzen bewaakt. Ook bij onze voorbereidingsdag voor TOGETHER op 25 juni merkte je dat: christenen die elkaar ontmoeten en die zich daarbij gesteund voelen door hun kerk. Daarom vind ik het ook zo mooi dat TOGETHER op uitnodiging van de Rooms-katholieke kerk is.

*Beeld Thelma: Lars König/Elyseus Photography*

*Beeld mgr. Wallet: Dio van Maaren*



# Jaarvergadering en **inspiratiemiddag**

Op vrijdag 3 november van 11:00-12:30 uur houdt de vereniging haar jaarlijkse algemene ledenvergadering in de St. Jozefkerk in Oss. Leden en donateurs zijn van harte uitgenodigd om daaraan deel te nemen. Ook niet-leden zijn van harte welkom. Aansluitend is er een eenvoudige lunch. U kunt zich aanmelden via [secretariaat@oecumene.nl](mailto:secretariaat@oecumene.nl).

Een openbaar middagprogramma van 14:00-17:00 uur zoomt in op de verhouding tussen synodaliteit en oecumene.

Deelnemers aan TOGETHER zullen over hun ervaringen in Rome vertellen! Daarnaast is er een lezing om dit thema te verdiepen.

Meer informatie vindt u op: [www.oecumene.nl](http://www.oecumene.nl).

Ook hiervoor kunt u zich aanmelden via [secretariaat@oecumene.nl](mailto:secretariaat@oecumene.nl).

**NB:** In tegenstelling tot wat eerder is vermeld is de inspiratiedag gratis te bezoeken! Wij zien uw aanmelding graag tegemoet!

## **Willibrordzondag 2023**

**Op 5 november 2023 viert de Rooms-katholieke kerk weer Willibrordzondag. Parochies geven dan aandacht aan de oecumene, waarvoor onze vereniging materiaal aanreikt. Vanaf begin oktober is dit materiaal te vinden op onze website. Ook wordt er die dag gecollecteerd voor onze vereniging, zodat wij onze missie binnen de kerk kunnen uitvoeren.**

Het geloof in God – Vader, Zoon en Heilige Geest - is wat ons christenen het meest verbindt. Wij kunnen elkaar telkens weer herkennen en bemoedigen rond dat geloof. Christus' gebed om eenheid "zoals Gij, Vader, in Mij en Ik in U," (Johannes 17:21)

staat centraal in de oecumenische opdracht die we elk jaar op Willibrordzondag onder de aandacht brengen. Het thema, genomen uit de lezing uit de profeet Maleachi voor die zondag (5 november 2023), bepaalt ons bij de tekortkoming die verdeeldheid is,

maar is natuurlijk ook een bemoediging. Dit jaar kunnen we ook putten uit de bijzonder hoopvolle ervaring van TOGETHER, waarin christenen eensgezind bidden voor de eenheid en de kerk.

**Hebben wij niet allen één Vader?**

Maleachi 2:10

5 november 2023

**Willibrordzondag**

**KATHOLIEKE VERENIGING VOOR OECUMENE**

Uw collectiegift is welkom op IBAN NL73INGB0001087628 t.n.v. Katholieke Vereniging voor Oecumene Ons Taizégebed in Utrecht ter voorbereiding op 'Together' (foto door Lars König, Elyseus Photography) [www.oecumene.nl](http://www.oecumene.nl)

### **Colofon**

Overeen is het communicatieblad van de Katholieke Vereniging voor Oecumene Athanasius en Willibrord. Leden, donateurs en parochies ontvangen het blad twee maal per jaar.

### **Redactie:**

Dr. Fokke Wouda,  
Mirella van Herp

### **Vormgeving & drukwerk:**

[www.laumemedia.nl](http://www.laumemedia.nl)



KATHOLIEKE VERENIGING VOOR  
**OECUMENE**

Emmamplein 19A,  
5211 VZ 's-Hertogenbosch  
telefoon 073-7370026  
[www.oecumene.nl](http://www.oecumene.nl)  
e-mail [secretariaat@oecumene.nl](mailto:secretariaat@oecumene.nl)  
NL97 INGB 0000801919  
NL73 INGB 0001087628  
ISSN: 1568-2862